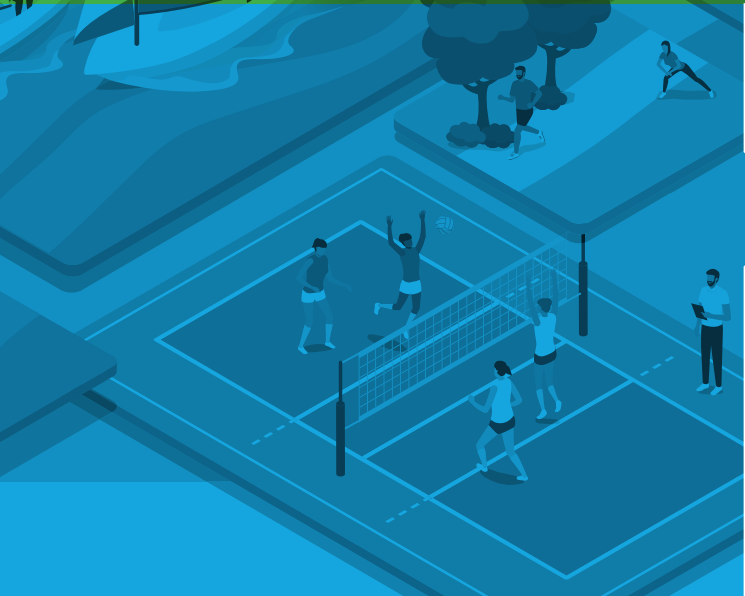

veerkracht
van de
STAD

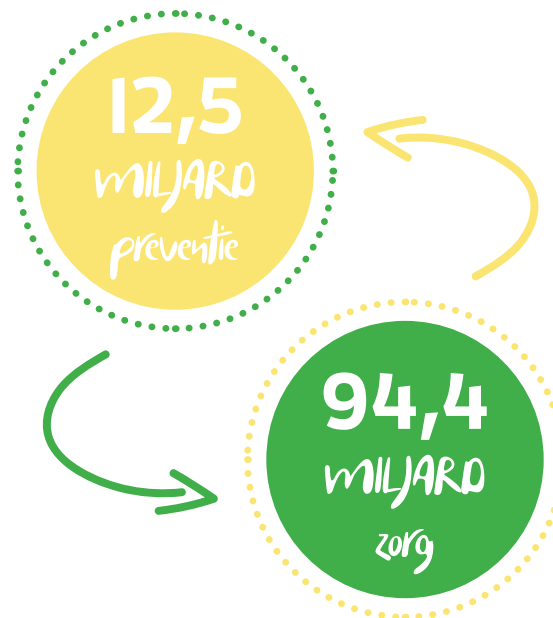
SPORT & VITALITEITSAKKOORD

Lelystad

Voorwoord

Dit Sport- & Vitaliteitsakkoord is tot stand gekomen in nauw samenspel met sport- en beweegaanbieders, zorg- en preventiepartners, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers. In de periode januari – juni 2020 zijn diverse brainstormsessies met relevante partijen gehouden, waarvan de laatste drie vanwege de corona lockdown 'on-line'. En juist nu, tijdens deze bijzondere periode, hebben we elkaar hard nodig. Samenwerken vergroot de veerkracht van de stad en creëert een nieuw zelfbewustzijn.

Lelystad Next Level bundelt deze ambities in een uitdagend programma. Het Sport- & Vitaliteitsakkoord grijpt aan op thema's als vitaal ondernemerschap en sociale veerkracht. Inzet op een gezonde leefstijl is niet alleen nu nodig om de weerstand te verhogen, maar dient ook als hefboom voor Lelystad Next Level. Sport en bewegen geeft plezier, verbetert de vitaliteit van inwoners en die van de stad als geheel. In Nederland wordt nu slechts € 12,5 miljard uitgegeven aan preventie, versus € 94,4 miljard aan zorg¹. Dit moet anders! Uit onderzoek naar de kansen voor Lelystad blijkt dat elke euro die geïnvesteerd wordt in sport en bewegen nu al € 2,46 aan maatschappelijke waarde oplevert². 'Preventie via sport en bewegen betekent 'gezondheidswinst' voor ons allemaal. Investeren in bewegingsstimulering draagt bij aan de doelstellingen van het Sociaal Domein en kan helpen tekorten terug te dringen. Het Sport- & Vitaliteitsakkoord wil het vliegwiel zijn om deze transitie op gang te brengen, door te bewijzen dat preventie loont.

Samenwerken vergroot de veerkracht van de stad en creëert een nieuw zelfbewustzijn.

Dit moet anders!

Samen bereiken we meer!

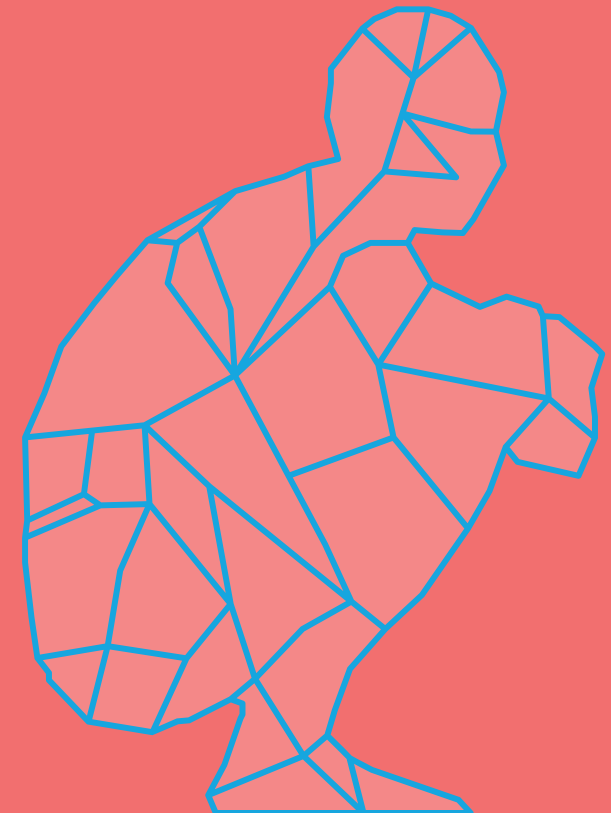
De route naar preventie lijkt tijdens de coronacrisis ook veel sneller gevonden te worden. Spontaan komen nu allerlei nieuwe en bijzondere samenwerkingsverbanden tot stand, bijvoorbeeld tussen Woonzorgcentra en de buurtsportcoaches van Sportbedrijf Lelystad. Ook Judovereniging IJsselmeer heeft haar maatschappelijke rol gepakt via schooljudo, aangepast sporten, valpreventie en de samenwerking met scholen, zorg- en seniorenorganisaties. Dit soort innovatieve arrangementen smaakt naar meer! Via het Sport- & Vitaliteitsakkoord willen we meer sportieve samenwerkingsprojecten stimuleren.

I. SPORT – ONDERWIJS – ZORG - BEDRIJFSLEVEN VERSNELLEN DE ONTWIKKELING VAN NIEUWE ARRANGEMENTEN VOOR MEER INWONERS

In het verlengde van bovenstaande voorbeelden zijn meer allianties welkom. De samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en sport bestaat al, maar kan nog slimmer georganiseerd worden, bijvoorbeeld via een gezamenlijke 'Jaaragenda' waarin zowel het Primair Onderwijs (PO, inclusief kinderopvang), als het Voortgezet Onderwijs (VO) en het MBO hun initiatieven samenbrengen op basis van het Athletics Skills Model (ASM). Een ander voorbeeld is de samenwerking tussen werkgevers en sportaanbieders. De Bedrijfskring Lelystad (BKL) is één van de ondertekenaars van het Akkoord. De BKL vertegenwoordigt het lokale bedrijfsleven en daarmee diverse werkgevers, waar veel inwoners en MBO-studenten uit Lelystad aan de slag zijn. Hoe zou het zijn de vitaliteit van deze werknemers (in spé) te verhogen via arrangementen vanuit de sport? Waarbij het ondernemerschap van de aangesloten bedrijven weer enorm welkom is om het sportaanbod te verbreden. Een mooie win – win!

2. SPORTAANBIEDERS IN DE 'VOORHOEDE' (2020) VERBREDEDEN HUN ERVARING MET SAMENWERKING MET ZORG EN PREVENTIE NAAR COLLEGA'S (2021)

Bij de ontwikkeling naar nieuwe samenwerkingsverbanden met organisaties binnen het sociaal domein en het creëren van een gezonde omgeving (zoals 'De Gezonde Sportkantine'), zal een aantal sportaanbieders eerder aan sluiten dan andere. Dit heeft te maken met de vitaliteit en maatschappelijke oriëntatie van de betreffende sportaanbieders. De kritieke succesfactoren, ervaringen en andere 'learnings' van deze groep pioniers gaan we vertalen naar een beproefde methodiek en in 2021 e.v. verbreden naar meer sportaanbieders. Dan is ook duidelijk wat de lange termijn impact van de coronacrisis is op alle betrokken partijen.

*Dit soort innovatieve
arrangementen smaakt
naar meer!*

Meer jeugd & jongeren

Voor jongeren kan het zelf leren coachen of arbitreran een impuls geven naar een vervolgopleiding of baan.

Lelystad kent grote verschillen in gezondheid en bewegingsdeelname onder jeugd (0-12 jaar) en jongeren (12-19 jaar). De ervaren gezondheid en mate van (in)activiteit zijn onder meer afhankelijk van de thuissituatie; Lelystad kent 7% bijstandshuishoudens en een gemiddeld lagere SES (Sociaal Economische Situatie) dan andere Nederlandse gemeenten. Gezinnen met een lager bestedingsniveau besparen vaker op sport en gezonde voeding. Van de jeugd en jongeren heeft 21% al (ernstig) overgewicht, een belangrijke indicator voor chronische aandoeningen op latere leeftijd. Ook etniciteit speelt hierbij een rol; in Lelystad heeft ruim 19% van de inwoners een niet-Westerse migratieachtergrond en komt 10% uit Oost-Europa. In beide gevallen wijken leefstijl en zorggebruik significant af van dat van autochtone Nederlanders³.

Het Sport- & Vitaliteitsakkoord wil de lopende inzet op jeugd een extra impuls geven via sport en bewegen. Zoals het uitwerkingsplan Preventie Versterkt! om de pedagogische basis thuis en op school te verbeteren. Sportaanbieders horen ook in dit rijtje thuis, mits het pedagogisch klimaat voldoende op orde is. Voor jongeren kan het zelf leren coachen of arbitreran een impuls geven naar een vervolgopleiding of baan. Een tweede prioriteit is het creëren van een gezonde omgeving thuis, in de buurt, op school en bij de vereniging via de JOGG-aanpak zoals in de Kustwijk en de Bolder. Het opgebouwde netwerk van onderwijs, kinderopvang, sport, zorg- en wijkpartners biedt ook kansen voor een preventieve inzet richting andere leeftijdsgroepen en meer wijken.

I. SPORT EN ONDERWIJS DRAGEN SAMEN ZORG VOOR SPORTIEVE LEERLIJNEN VAN 0-12 NAAR 12-18 JR

Het bewegingsonderwijs binnen het PO en VO is in Lelystad bijzonder goed op orde. Waar nog verbetering mogelijk is, is de aansluiting tussen PO - VO – MBO en de borging van de samenwerking met sportaanbieders op basis van de ASM-methodiek. Een integrale Jaaragenda, inclusief de verankering van het Lelystads Kenniscentrum Talent (LKT), zou hierin een goede stap zijn, die via het Akkoord mogelijk kan worden gemaakt. Ook de verbreding van JOGG-bouwstenen naar meer scholen / wijken en een intensiever samenspel met sportaanbieders is mogelijk via het Sport- & Vitaliteitsakkoord. Verder zijn meer aangepaste sport- en beweegmogelijkheden gewenst voor kinderen met een beperking via projecten als SuperCOOL en ClubSportief, door te ontwikkelen naar een 'only friends' opzet.

2. ER KOMEN MEER LAAGDREMPELIGE SPORTACTIVITEITEN VOOR JONGEREN VAN 12-18 JAAR

Lelystad gaat meer werk maken van een specifiek op 'millennials' toegesneden sport- en beweeg-aanbod, binnen een gezonde, beweegvriendelijke omgeving, waarbij ook de relatie met cultuur (Dance / Urban) wordt gelegd. Natuurlijk wordt er bewegingsonderwijs verzorgd op het Voortgezet Onderwijs, maar dit leidt niet automatisch tot duurzaam beweeggedrag buiten schooltijd. MBO Lelystad heeft het bewegingsonderwijs vervangen door lessen over vitaal burgerschap en een gezonde leefstijl. Van pubers is sowieso bekend dat zij door allerlei andere verleidingen – vrienden, bijbaantjes, social media, gaming – buiten schooltijd minder bewegen dan gewenst. Om deze leeftijdsgroep langer te binden en meer jongeren in beweging te krijgen, zijn succesvolle projecten als Skills4Life gewenst. De nieuwe VO-locatie 'Porteum' biedt ruimte voor een zgn. Skills Garden, waar ook de omringende wijken gebruik van kunnen maken. Het Sport- & Vitaliteitsakkoord roept partners op dit soort nieuwe projecten aan te dragen, waardoor meer jongeren in beweging komen. Ook 'gamification' initiatieven (esports) zijn van harte welkom, evenals een specifiek aanbod voor jongeren met een beperking en / of sociaal-economische hindernissen.

Meer masters & senioren

De leeftijdsgroep vanaf 45 jaar ('masters') beweegt in Lelystad significant minder dan in andere vergelijkbare gemeente⁴. In de drukste jaren van het leven, met gezin, werk en andere verplichtingen, schiet de eigen gezondheid er vaak bij in. Dit zien we aan de afname van het aandeel 18-34 jarigen dat deelneemt aan sportcompetitie of toernooien (van 36% in 2015 naar 10% in 2019)⁵; deze trend leidt tot gezondheidsrisico's op latere leeftijd. Dit Akkoord richt zich daarom juist op inwoners vanaf 45 jaar, omdat de gezondheidswinst voor deze leeftijdsgroep immens is, als bewegen weer vanzelfsprekend wordt. De druk op de zorg neemt af, het aantal productieve jaren neemt toe, evenals de beschikbaarheid voor mantelzorg en andere maatschappelijke taken.

Daarnaast slaat in Lelystad de vergrijzing komende jaren fors toe; waar de groep inwoners van 75 jaar en ouder nu 4.362 personen telt, zal deze naar verwachting over vijftien jaar zijn verdubbeld naar 8.586 inwoners⁶. De 'derde levensfase' gaat gepaard met ouderdomsziekten zoals diabetes, hart & vaatziekten, dementie, artrose of andere lichamelijke beperkingen. Vitaliteit is hierbij niet alleen een kwestie van meer bewegen en een gezonde leefstijl, maar ook een zinvolle dagbesteding speelt hierbij een belangrijke rol.

2015

*36% deelname aan
sportcompetitie of toernooien*

2019

*10% deelname aan
sportcompetitie of toernooien*

I. WERKGEVERS, SPORTAANBIEDERS EN ZORGORGANISATIES WERKEN SAMEN AAN PASSENDE BEWEGE- EN VITALITEITSPROGRAMMA'S

Vanuit de sport zijn er nu al mooie initiatieven als 'Walking Football' (voetbal) en 'De Derde Helft' (tennis), waarin naast samen bewegen ook de ontmoeting en gezelligheid centraal staan. Een ander voorbeeld is de Vitality Club, waarbij leeftijdgenoten elkaar motiveren om beweging in hun leven te integreren. Dit soort initiatieven vraagt om verbreding naar andere wijken en sporten c.q. activiteiten. Vanuit de BKL haken werkgevers aan om hun oudere werknemers via sport & beweging langer fit en vitaal te houden ('duurzame inzetbaarheid'). Cross-overs met zorgaanbieders, schuldhulpverlening en re-integratie zijn andere kansrijke invalshoeken om meer 45+ers te activeren. De ondertekenaars van het Sport- & Vitaliteitsakkoord zullen gezamenlijk nieuwe initiatieven lanceren voor masters en senioren, ook voor inwoners met een beperking.

2. WE ORGANISEREN EEN WERVINGSCAMPAGNE VANUIT HET NETWERK ROND SPORTAANBIEDERS

De klanten en leden van de sportaanbieders die het Sport- & Vitaliteitsakkoord ondertekenen, zijn allemaal geworteld in de Lelystadse samenleving. De beste manier om inactieve inwoners in beweging te krijgen, is via 'peers': (oud-) collega's, burens, familie en vrienden die zelf enthousiast zijn over wat sport & bewegen doet in hun leven. Via het Sport- & Vitaliteitsakkoord activeren wij sportaanbieders om gezamenlijk een bij deze tijd passende campagne te ontwikkelen, om diep in de haarvaten van de Lelystadse wijken te komen.

Zinvolle dagbesteding speelt ook een belangrijke rol

Meer vitale sportaan- bieders

Het sportlandschap verandert in hoog tempo, ook in Lelystad; steeds meer mensen sporten op eigen gelegenheid, bij de fitness, in de openbare ruimte of via hun werk. Sportverenigingen zijn niet meer de enige plek om te sporten; wel blijft het verenigingsleven voor de jongste jeugd de eerste opstap naar sporten buiten school en een belangrijke bouwsteen voor sociale cohesie en vitaal burgerschap. Naast zorg en onderwijs, leveren sportaanbieders een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van de inwoners van Lelystad. Hierbij kunnen veel sportaanbieders, zowel verenigingen als commerciële sportaanbieders, wel een steuntje in de rug gebruiken. Zeker nu, middenin de coronacrisis.

Uit een quick scan van Sportservice Flevoland⁷, uitgevoerd in april 2020, blijkt dat commerciële sportaanbieders de meeste problemen ervaren, vanwege het wegvallen van de omzet. Bij 46% van deze categorie sportaanbieders hebben klanten hun lidmaatschap opgezegd. Uit het landelijke corona-onderzoek door het Mulier Instituut⁸, waaraan ook 28 Lelystadse sportverenigingen hebben meegedaan, spreekt het volgende: 54% van de verenigingen in Lelystad maakt zich ernstige zorgen om de impact van de coronacrisis. Hoewel 53% zich voldoende veerkrachtig acht, heeft 43% wel behoefte aan ondersteuning om na de crisis verder te kunnen. De trouw van de leden wordt hoog ingeschat (57% geeft aan dat leden contributie doorbetalen), evenals de bestuurbaarheid van de vereniging; 78% van de Lelystadse clubs geeft aan dat deze niet in het gedrang komt. En 61% heeft nog geen alternatieve clubactiviteiten of beweegarrangementen ontwikkeld. Hier ligt de kans met het Sport- & Vitaliteitsakkoord, mits verenigingen in de basis voldoende vitaal zijn.

**57% VAN DE
VERENIGINGEN**
*blijft in coronatijd
contributie ontvangen*

Opgedane kennis delen en ervaring delen en verenigingsvuldigen.

I. ALLE SPORTVERENIGINGEN DIE BIJDRAGEN AAN HET AKKOORD KRIJGEN ONDERSTEUNING OP MAAT

Vanuit de zgn. 'Sportlijn' binnen het Landelijke Sportakkoord (aanbod NOC*NSF / sportbonden) kan Lelystad aanspraak maken op diverse services voor verenigingen ter waarde van € 17.000 per jaar. In lijn met de andere ambities binnen het Sport- & Vitaliteitsakkoord, kiezen we voor inzet op het (verder) vitaliseren van de verenigingen die het Akkoord ondertekenen: trainersopleidingen (op basis van de ASM-methodiek), bestuurscoaching, de Clubkadercoach opleiding en maatwerk ondersteuningstrajecten per vereniging, begeleid door ervaren professionals uit de sport.

2. COMMERCIËLE SPORT- & BEWEEGAANBIEDERS VERSTERKEN HET ONDERNEMERSCHAP VAN ALLE BIJ HET AKKOORD BETROKKEN PARTIJEN

Door gemeentebreed samen te werken binnen nieuwe arrangementen kunnen sportaanbieders hun opgedane kennis en ervaring delen en vermenigvuldigen. Sportscholen en fitnessaanbieders beschikken vaak over meer marketingvaardigheden en ondernemerschap; kwaliteiten die sportverenigingen hard nodig hebben om te innoveren en maatschappelijk actief te worden. Andersom beschikken verenigingen vaak over meer loyaliteit onder hun leden en achterban; de veerkracht van verenigingen wordt goed zichtbaar in deze coronacrisis. Hier kunnen commerciële sportaanbieders weer van leren.

Het opzetten van een vorm van 'zelforganisatie' binnen de sport in Lelystad, een 'Sportplatform' als kennisnetwerk en inspraakorgaan namens de sport, zal vanuit de Sportlijn (zie onder I) worden begeleid.

Uitrol van het Sport- & vitaliteitsakkoord

Na ondertekening kunnen alle partijen die het Sport- & Vitaliteitsakkoord onderschrijven, aanspraak maken op een deel van het uitvoeringsbudget. De gemeente Lelystad ontvangt in 2020, 2021 en 2022 elk jaar opnieuw € 40.000 vanuit het Rijk. Dit uitvoeringsbudget is beschikbaar voor nieuwe, kansrijke initiatieven in lijn met de kaders en ambities binnen dit Akkoord. Daarnaast zijn voor de gemeente Lelystad jaarlijks vanuit de 'Sportlijn' diverse services voor verenigingen beschikbaar ter waarde van € 17.000.

€40K

Jaarlijks
uitvoeringsbudget
vanuit het Rijk

HOE GAAN WE HET BUDGET DOELGERICHT EN RECHTVAARDIG VERDELEN?

1. De eerste drie ambities krijgen elk 1/3 van het uitvoeringsbudget ter beschikking. Dus voor de ambitie 'Samen bereiken we meer', de ambitie 'meer jeugd en jongeren' en de ambitie 'Meer masters en senioren' is jaarlijks € 13.330 beschikbaar.
2. De vierde ambitie (Vitale sportaanbieders) kan gerealiseerd worden middels inzet van de services uit de Sportlijn ter waarde van € 17.000 per jaar. Dit bedrag komt dus niet ten laste van het uitvoeringsbudget.
3. Per ambitie wordt een 'trekker' (persoon) aangewezen vanuit de voor deze ambitie relevante partners van het Akkoord. Deze persoon staat middenin de praktijk, bijvoorbeeld als bewegingsconsulent, verenigingstrainer of vakleerkracht. Ondersteuning vindt plaats vanuit het team buurtsportcoaches Sportbedrijf of een andere relevante professionele organisatie (zoals St. SchOOL).
4. De trekker roept de voor de betreffende ambitie relevante partners uit tot het indienen van een concreet plan, voorstel of project. Zo ontstaan vier werkgroepen. Weging en toetsing van alle plannen vindt vervolgens binnen elke werkgroep plaats, waarbij desgewenst de volledige periode van 3 jaar benut kan worden.
5. Het Kernteam dat de sportformateur heeft bijgestaan bij het ontwikkelen van het Sport- & Vitaliteitsakkoord, houdt toezicht op een eerlijk en transparant proces. Dit Kernteam bestaat medio 2020 uit: Eric Pul (gemeente), Maurice Leeser (Sportbedrijf), Simone de Vries (St. SchOOL) en Herman van Haarlem (Volleybal Vereniging Volta).

Het uitkeren van het uitvoeringsbudget voor de plannen van de eerste drie werkgroepen vindt plaats vanuit de gemeente, zonder subsidiebeschikking en verantwoordingstraject. Wel zal de uitvoering van de geselecteerde initiatieven worden gemonitord.

Planning

- **Voor eind juni: indienen Sport- & Vitaliteitsakkoord bij het Rijk**
- **Eind juni: aanwijzen trekkers per ambitie**
- **Juli - september: ontwikkelen plannen per werkgroep**
- **Begin september: weging, toetsing en toekenning budget**
- **Monitoring: vanaf de start van de diverse projecten en activiteiten**

Ondertekenaars:

- Gemeente Lelystad
- Bedrijven Kring Lelystad (BKL)
- Volleybal Vereniging Volta
- Atletiekvereniging Spirit
- SV Lelystad
- RAF Sport
- Gym Inn
- Watersportvereniging Lelystad
- Steppin Lelystad
- JOGG Lelystad
- MBO Lelystad
- Sportbedrijf Lelystad
- Vakgroep bewegingsonderwijs namens de PO-schoolbesturen van St. SchOOL, SCPO en SKO
- GO Kinderopvang
- Porteum / SVOL (VO-schoolbestuur namens SGL, Arcus en Rietlanden)
- Sportservice Flevoland
- St. 4Fusion
- FunDiving
- SuperCOOL
- AKV Exakwa
- Handbalvereniging Lelystad
- Golfclub Lelystad
- Welzijn Lelystad
- Hengelsport Vereniging Lelystad
- KernGezond
- Batavia Swim
- Judovereniging IJsselmeer
- Fit For Free
- Centra Plaza Fitness
- Kids Soccer Skills School
- Jeugdsportfonds
- Tennisvereniging ITL
- Woonzorg Flevoland
- Triade Vitree
- Interakt Contour
- Fysiocentrum Pauwendaal

Bronvermelding

1. Bron: *Nederlandse preventie-uitgaven onder de loep*; Gils, Dr. P. F. van e.a., *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen*, uitgave 2 / 2020 en www.volksgezondheinzorg.info.

2. Bron: *'De SROI van sport en bewegen in Lelystad'*; Rebel en Mulier Instituut, juni 2019

3. Bron: *'Samen Gezond in Lelystad'*; nota gezondheidsbeleid Lelystad 2020-2024

4. Bron: *'LelyStadsGeluiden Sport en Beweging 2019'*; gemeente Lelystad, 2020

5. Bron: *'LelyStadsGeluiden Sport en Beweging 2019'*; gemeente Lelystad, 2020

6. Bron: *'Samen Gezond in Lelystad'*; nota gezondheidsbeleid Lelystad 2020-2024

7. Bron: *'Corona Rapportage Flevoland'*; Sportservice Flevoland / Almere Marktonderzoek Advies, april 2020.

8. Bron: *'Onderzoek gevolgen coronacrisis'*; Mulier Instituut, mei 2020.

Ondertekenaars

- **Gemeente Lelystad**
- **Bedrijven Kring Lelystad (BKL)**
- **Volleybal Vereniging Volta**
- **Atletiekvereniging Spirit**
- **SV Lelystad**
- **RAF Sport**
- **Gym Inn**
- **Watersportvereniging Lelystad**
- **Steppin Lelystad**
- **JOGG Lelystad**
- **MBO Lelystad**
- **Sportbedrijf Lelystad**

- **Vakgroep bewegingsonderwijs namens de PO-schoolbesturen van St. SchOOL, SCPO en SKO**
- **GO Kinderopvang**
- **Porteum / SVOL (VO-schoolbestuur namens SGL, Arcus en Rietlanden)**
- **Sportservice Flevoland**
- **St. 4Fusion**
- **FunDiving**
- **SuperCOOL**
- **AKV Exakwa**
- **Handbalvereniging Lelystad**
- **Golfclub Lelystad**
- **Welzijn Lelystad**
- **Hengelsport Vereniging Lelystad**
- **KernGezond**
- **Batavia Swim**
- **Judovereniging IJsselmeer**
- **Fit For Free**
- **Centra Plaza Fitness**

- **Kids Soccer Skills School**
- **Fysiocentrum Pauwendaal**
- **Jeugdsportfonds**
- **Tennisvereniging ITL**
- **Woonzorg Flevoland**
- **Triade Vitree**
- **Interakt Contour**

